



SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Do druku nr 2959

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 19 listopada 2018 r.

BSA I-021-384/18

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu20.11.2018.....

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 października 2018 r., GMS-WP-173-287/18, działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r. poz. 5 ze zm.) w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o ochronie baz danych.

Z poważaniem



Uwagi do rządowego projektu ustawy
o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych
oraz ustawy o ochronie baz danych

Projekt dokonuje w ustawie z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej jako: upapp) zmian podyktowanych koniecznością implementacji kolejnej unijnej dyrektywy. Jest nią Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1564 z dnia 13 września 2017 r. sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z określonych utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi z korzyścią dla osób niewidomych, osób słabowidzących lub osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem oraz w sprawie zmiany dyrektywy 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (dalej jako: Dyrektywa). Uchwalono ją względu na unijne zobowiązania wynikające z podpisania w dniu 30 kwietnia 2014 r. Traktatu z Marakeszu z dnia 27 czerwca 2013 r. o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, słabowidzącym i osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem, a także z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 r. W relacjach państw UE z państwami trzecimi zobowiązania te realizuje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1563 z dnia 13 września 2017 r., będące odpowiednikiem Dyrektywy w tych relacjach.

Ogólna ocena projektu wypada pozytywnie. Przygotowany został z dużą dbałością o szczegóły, stara się unikać nakładania się, choćby częściowo, przepisów implementowanych z Dyrektywy na przepisy upapp w aktualnym brzmieniu. Przykładem może być precyzyjne powiązanie nowych przepisów z art. 33¹ upapp w dotychczasowym brzmieniu. Projekt jest też starannie uzasadniony. Implementacja jest nieco tylko spóźniona. W odniesieniu do kilku rozwiązań w nim przyjętych nasuwają się drobne uwagi szczegółowe.

Dyrektywa 2017/1564 nie jest aktem łatwym do implementacji, zarówno ze względu na dość swoisty język, jak i na brak precyzji niektórych jej postanowień. Artykuł 2 zawiera definicje pojęć występujących w Dyrektywie. W punkcie 1 formułuje definicję „utworu lub innego przedmiotu ochrony”. Nie jest to definicja udana. W istocie chodzi tu nie tyle o definicję utworu jako takiego, co o zawężenie zakresu

przedmiotowego Dyrektywy do utworów ustalonych w określonej postaci. Ponadto trudno we wspomnianej definicji rozgraniczyć to, co ma być zwielokrotnione w ramach dozwolonego użytku na rzecz niepełnosprawnych - czyli przedmiot reprodukcji - od tego, w jakiej postaci to zwielokrotnienie może nastąpić. W Projekcie zrezygnowano całkowicie z implementacji tej definicji. Właściwsze jednak byłoby chyba zamieszczenie jej w upapp, w nieco innym sformułowaniu - nie jako definicji „utworu” (tę upapp już zawiera w art. 1 ust. 1), tylko jako przedmiotu dozwolonego użytku na rzecz osób niewidzących i im podobnych, czyli czyli utworów ustalonych w określonej postaci.

Pewne wątpliwości może budzić użycie w art. 2 pkt 3, a także w licznych kolejnych przepisach Projektu terminu kopia („kopie w dostępnym formacie”). W przepisach upapp spotyka się natomiast termin „egzemplarz” (np. w art. 6 pkt 6, 19, 50 ust. 2, 51). Występuje on także w polskim tłumaczeniu Traktatów WIPO z 1996 r., których Polska jest stroną; oznacza w nich przedmiot materialny, w którym ucieleśniony jest utwór lub inne dobro niematerialne. Słowo „kopia” także występuje w upapp, ale jego sens nie jest jednoznaczny. Pojawia się w tej ustawie w powiązaniu z utworami szczególnego rodzaju - bazami danych oraz programami komputerowymi; zostało zresztą zaczerpnięte z aktów regulujących ochronę tych właśnie dóbr. Ponadto występuje także w związku z instytucją *droit de suite* (art. 19 ust. 3, pkt 2 upapp). Ma tu znaczenie zbliżone do występującego w języku potocznym i odnosi się do odwzorowania utworu plastycznego. W razie uchwalenia Projektu w obecnej wersji powstanie pytanie o wzajemny stosunek pojęć egzemplarza i kopii, a także o to, na ile dwoistość ta była zamierzona. Zapewne używając słowa „kopia” projektodawcy chcieli objąć tym pojęciem także egzemplarze sporządzone techniką cyfrową. Dopóki jednak są to zwielokrotnienia utrwalone w przedmiocie materialnym, i tak mieszczą się w pojęciu egzemplarza. Ażeby natomiast objąć dozwolonym użytkowaniem, zgodnie z Dyrektywą, także „materiały internetowe” (motyw 7 Dyrektywy), w razie zastąpienia w Projekcie „kopii” terminem „egzemplarze” wystarczyłoby w przepisach operujących tym ostatnim dodać: „także egzemplarze cyfrowe”. W ten sposób uniknęłoby się operowania niejednoznacznym pojęciem kopii, a jednocześnie zniknęłaby konieczność ustalenia wzajemnego stosunku obydwu terminów. Uwaga ta nie ma charakteru kategorycznego, stanowi jedynie sugestię.

W definicjach dwóch kategorii beneficjentów dozwolonego użytku wprowadzonych w Projekcie (art.1 pkt 1 zmieniający art. 6 ust. 1 upapp) występuje wyrażenie „utwory wyrażone słowem pisany”. W uzasadnieniu Projektu (na s.6) czytamy, że jest ono „zastosowane jednolicie zarówno w definicji z art. 6 ust. 1 {brakuje: pkt 18} lit. b i c, jak i w art. 33¹ ust. 2” Projektu, że koresponduje z treścią art. 1 ust. 2 pkt 1 upapp, a jednocześnie „stanowi odpowiednik wyrażenia użytego w Dyrektywie”. Twierdzenia te nie są ścisłe. W art. 1 ust. 2 pkt 1 upapp nie ma mowy o słowie „pisany”. Z kolei w Dyrektywie (motyw 7) jest mowa o „tekście pisany”, ale równolegle z nim jest

wymieniona notacja, w tym w zapisie nutowym. Nie mamy więc w tym wypadku do czynienia z „utworami wyrażonymi słowem”. Także zresztą w innym przepisie zawartym w Projekcie, a mianowicie w dodanym do art. 33¹ upapp nowym ust. 2, obok „utworów wyrażonych słowem pisany” wymienione są utwory wyrażone i notacją, i symbolami matematycznymi. Nie wiadomo, czym się kierowali projektodawcy wprowadzając zbyt wąskie określenie („utwory wyrażone słowem pisany” i unikając występującego w Dyrektywie określenia „utwory drukowane” lub „materiały drukowane” (np. w art. 2 pkt 2, b i c, Dyrektywy) czy choćby „utwory pisane” (art. 2 ust. 1 Dyrektywy), które nie ograniczają formy ustalenia utworu do słów.

Nie bardzo wiadomo, dlaczego w Projekcie nie zawarto odpowiednika art. 4 Dyrektywy – „Kopie w dostępnych formatach na rynku wewnętrznym”; cel tego przepisu wyjaśnia motyw 11 Dyrektywy.

Ostatnia uwaga ma charakter czysto redakcyjny, a dotyczy kolejności, w jakiej wyliczone są przepisy, do których odsyła art. 101 upapp w brzmieniu Projektu. Mianowicie nowo wprowadzone przepisy art. 35a-35e zostały wymienione po art. 35⁵-35⁹. Tymczasem powinny być wymienione przed nimi, m. in. dlatego, że zawarte są w (nowym) oddziale 3¹ rozdziału trzeciego, natomiast art. 35⁵-35⁹ – dopiero w oddziale piątym.